

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Droogteproblematiek: effecten op Natuur & Biodiversiteit

Hoorzitting Commissie Leefmilieu, **Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie**

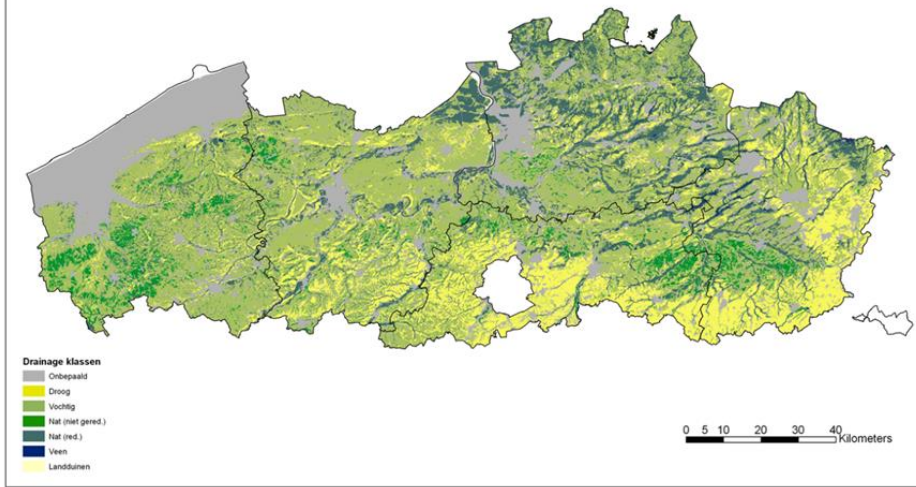
Vlaams Parlement

30 juni 2020

Piet De Becker & INBO collega's

Vlaanderen is (was) een land van natte natuur

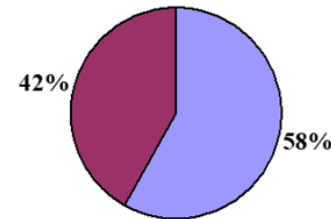
25-30% van de bodems onder invloed van grondwater

Waterafhankelijkheid

(grond- en/of oppervlaktewater)

58 % v.d. Vlaamse
vegetatietypen

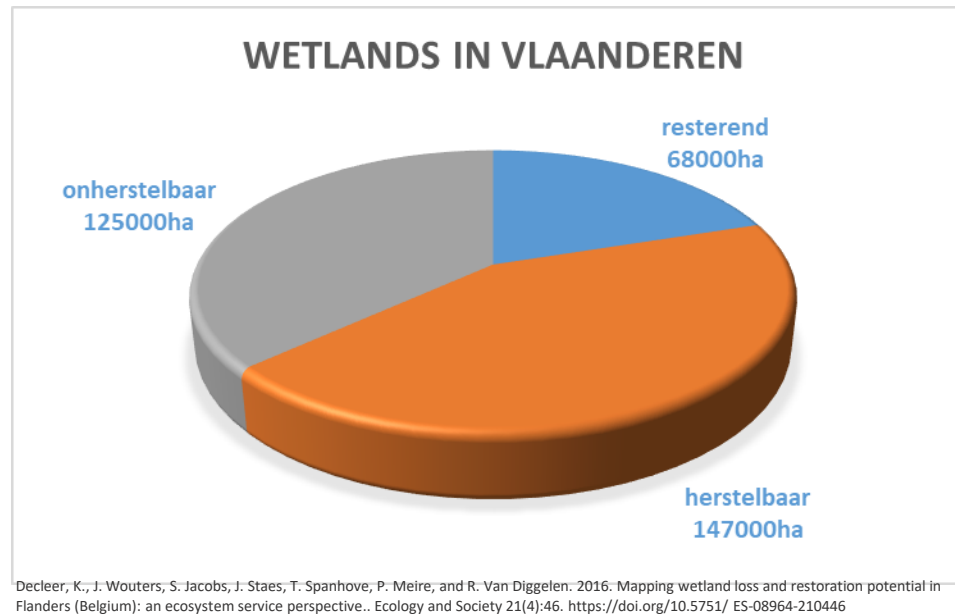

92 % v.d. Vlaamse
natuurgebieden

Natuur zit verkeerd in de categorie “gebruikers” – Natuur is leverancier!

Gestage teruggang van natte natuur

Zie presentatie Prof M. Huysman & Prof P. Willems

- Waterbeheer historisch gericht op vermijden van wateroverlast door water snel af te voeren (drainage, indijken en rechte trekken waterlopen, ...)
- Hoge en toenemende verhardingsgraad (versneld afvoer en verminderd infiltratie)
- Hoge bevolkingsdichtheid & hoog (morsig) waterverbruik t.o.v. voorraad

Het resultaat is structurele **verdroging** – daar komt (nu) **droogte** bovenop

Vlaanderen
is wetenschap

Beschikbaarheid van water doorslaggevend voor natuurwaarden & biodiversiteit

- ▶ Vissen: minimum waterpeil en stroomsnelheid in rivieren en beken noodzakelijk – “e-flow”

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Advies over de ecologische kwetsbaarheid van bevaarbare waterlopen bij droogte

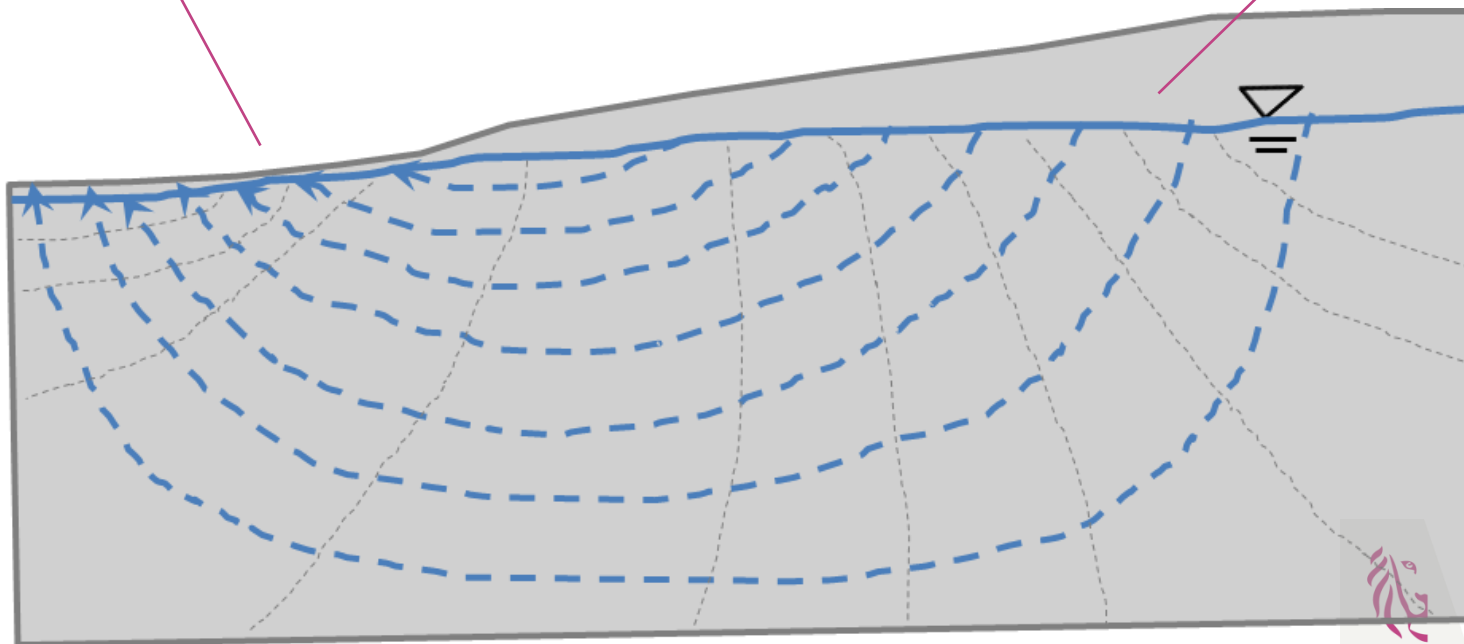
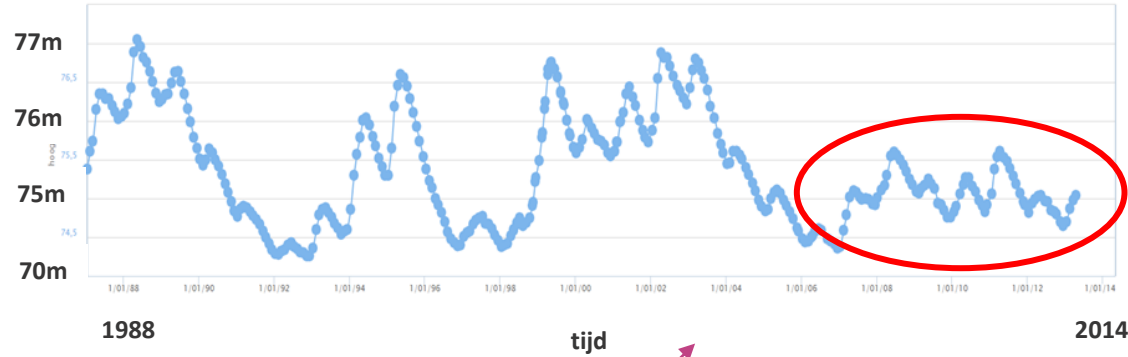
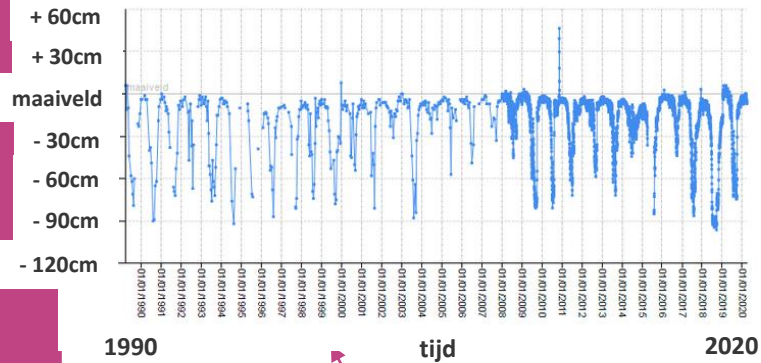
Adviesnummer: **INBO.A.3959**

Auteur(s): David Buysse, Jeroen Van Wichelen,
Alexander Van Braeckel, Sophie Vermeersch, Jan Breine,
Gunther Van Ryckegem, Erika Van den Bergh, Johan Coeck.

- ▶ Boomsterfte als gevolg van droogte:
 - Beuk doet het slecht op zandgronden, beter op leem
 - Naaldbomen krijgen rake klappen
 - Bomen op ondiepe bodems (klei-podzol) gevoelig
 - Vooralsnog geen inheemse boomsoorten die verdwijnen
- ▶ Voor grondwaterafhankelijke natuurgebieden is beeld complexer

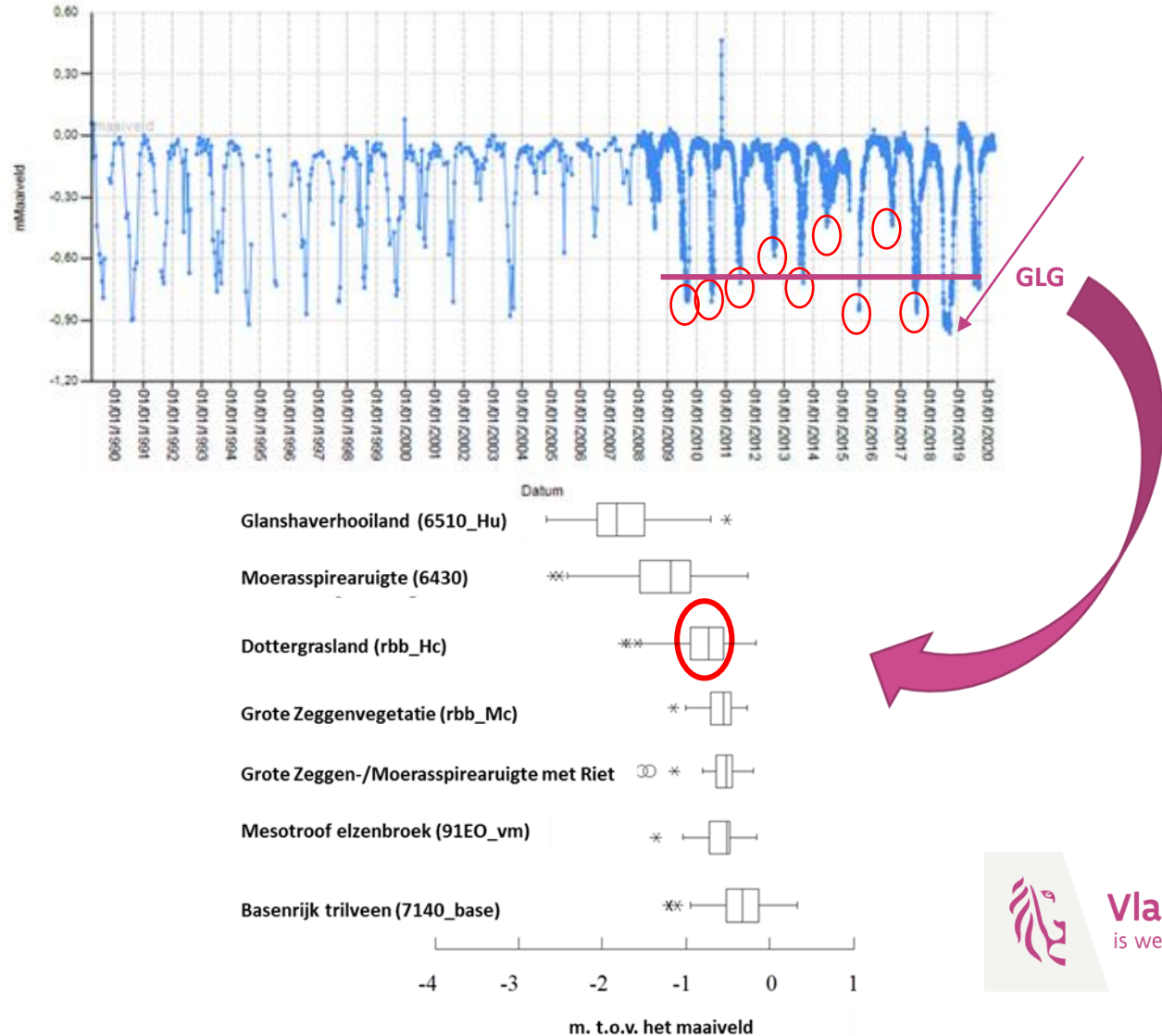
Verskil tussen valleien & plateaus

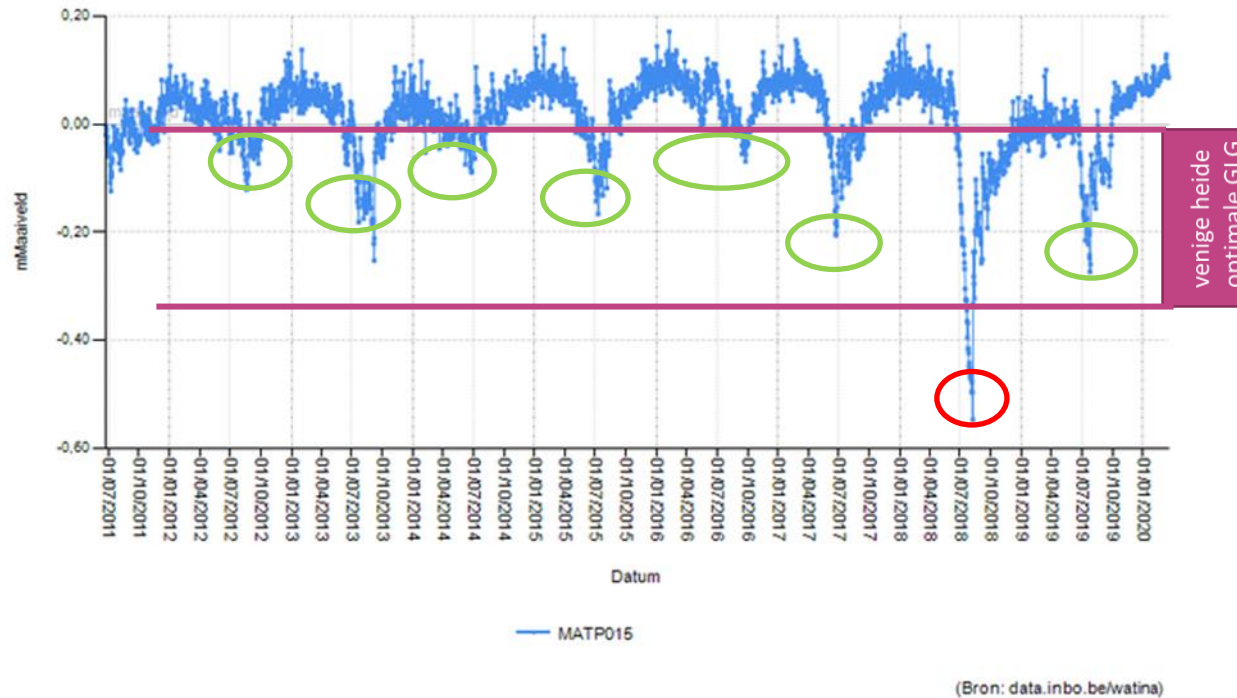
Grondwaterafhankelijke vegetaties reageren op langjarige gemiddelde grondwaterstanden

INBO beschikt over een meetnet in natuurgebieden (WATINA – raadpleegbaar via www.dov.be)

- Gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG): dat is het gemiddelde van de laagste grondwaterstanden van de afgelopen 5-7 zomers
- Extreme gebeurtenissen (zoals 2018) zijn belangrijk maar niet doorslaggevend

Droge zomer in natuurreserveaat de Maten (Genk)

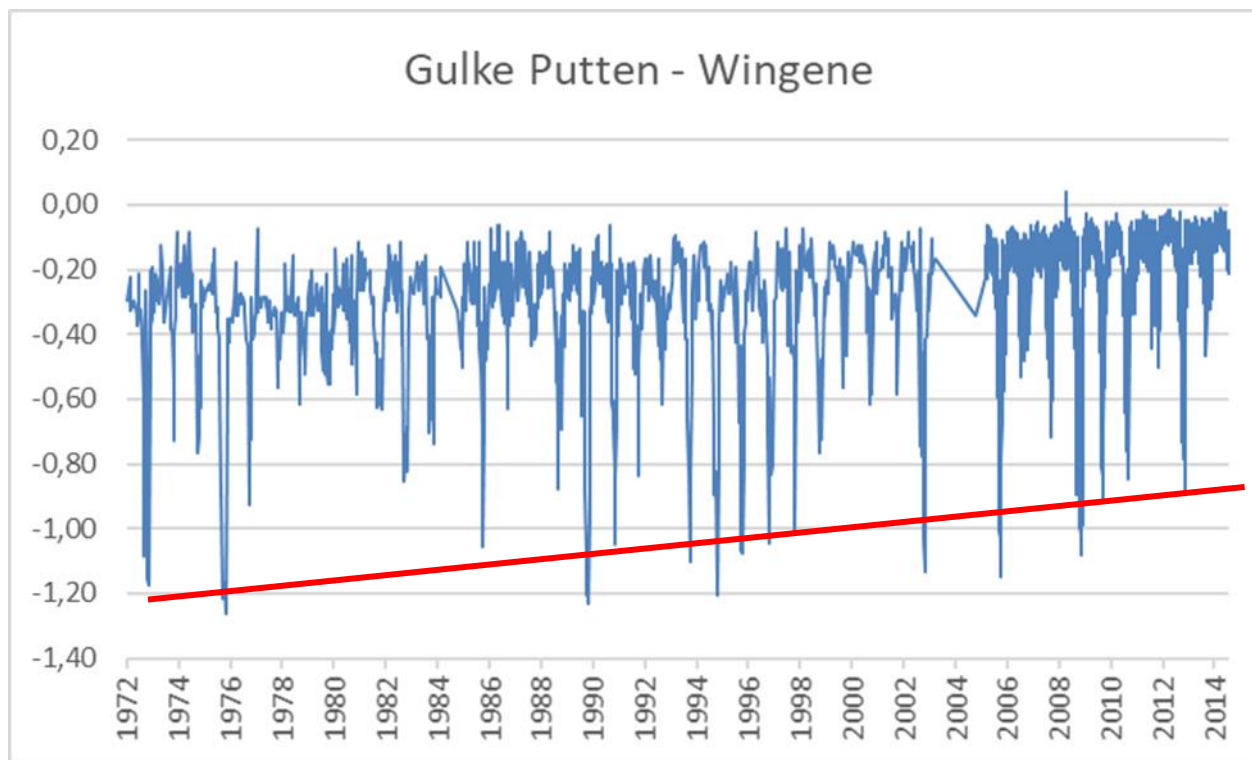
→ Hydrologisch optimaal functionerende natuurgebieden zijn in Vlaanderen nagenoeg niet meer te vinden

Negatieve trends zijn remedieerbaar

- ▶ Natuurinrichting (sinds 2000) en recente beheerplannen voor natuurgebieden impliceren **hydrologisch herstel**, bv. door:
 - Verondiepen van ontwateringssystemen zowel in de valleien als in infiltratiegebieden
 - Dempen van grondwatertafelschommelingen door vertragen van afvoer en verbeteren van voeding (hermeanderen van rivieren, meer infiltratie door ontharden van verzegelde oppervlakken, ontkoppelen van rioleringswater en hemelwater, ...)
 - Grondwateronttrekkingen in de omgeving van natuurgebieden grondig evalueren en indien nodig reduceren

Een paar voorbeelden

- Niet meer onderhouden van drainagegrachten

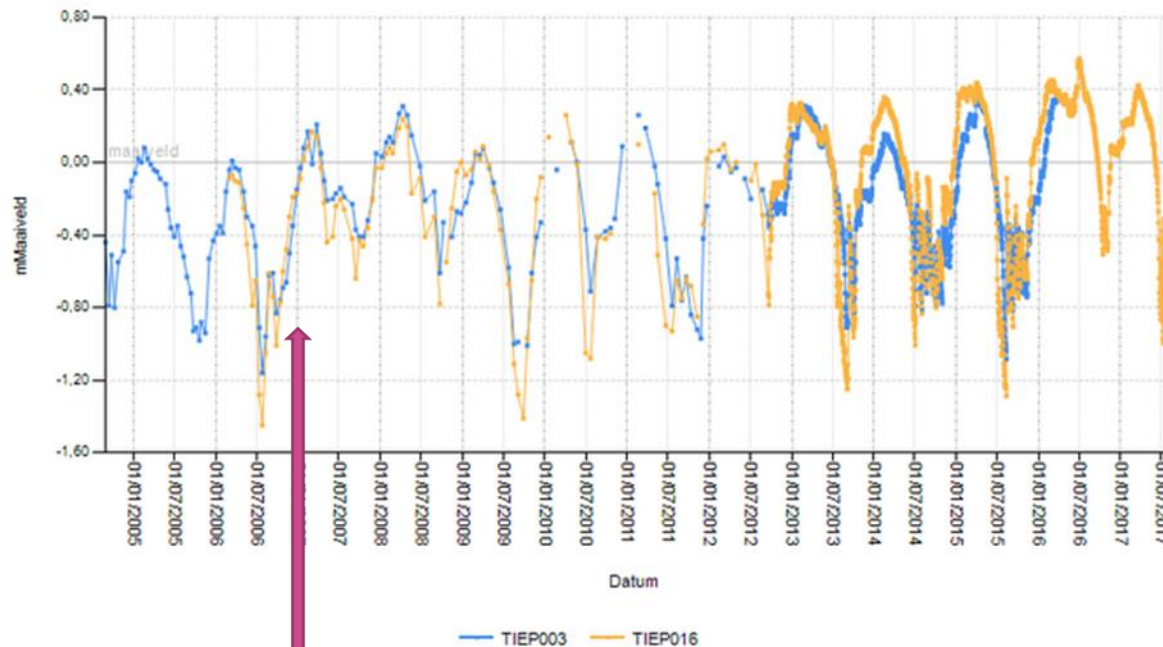
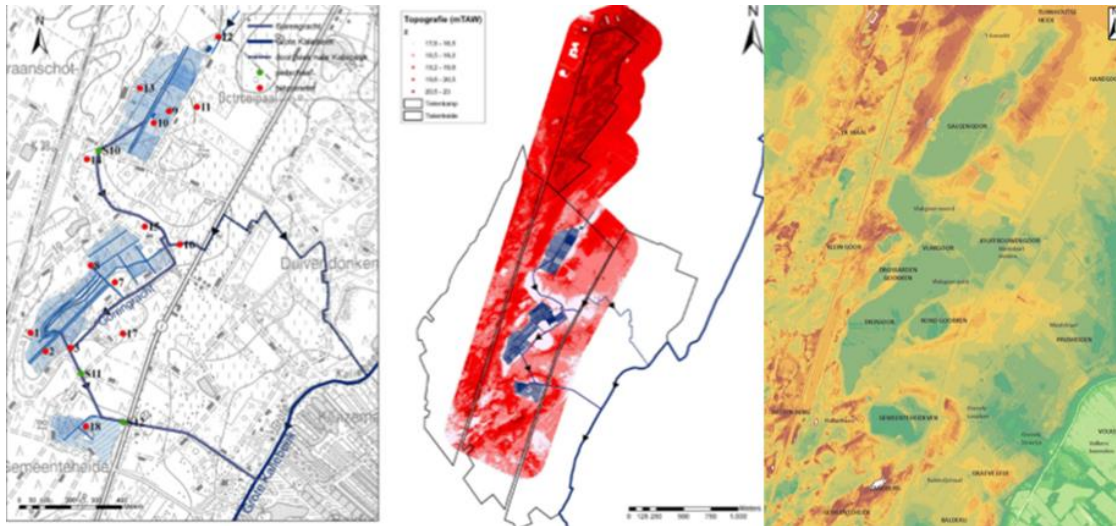

► Herstel van natuurlijke waterhuishouding in overstroombare valleien (Dijle – Vlaams-Brabant)

Ná hydrologisch herstel

VEEN – CO₂-vastlegging!

► Dempnen van ontwateringsstelsel op infiltratiegebieden (TielenKamp –Antwerpen)

(Bron: data.inbo.be/watina)

hydrologisch herstel heeft belangrijke voordelen

- ▶ Niet alleen de plantensoorten van natte natuur doen het beter maar een hele reeks van daaraan gebonden diergroepen
- ▶ Waterreserves nemen toe – buffercapaciteit (sponswerking) van natte natuurgebieden verbetert
- ▶ Met aanpakken droogteproblemen worden in veel gevallen ook overstromingsproblemen vermindert en zelfs opgelost
- ▶ Door herstel van natte natuur treedt opnieuw veenvorming op/CO₂ wordt vastgelegd (bijdrage klimaatmitigatie)
- ▶ Is noodzakelijk voor realiseren van Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Hydrologisch herstel heeft belangrijke potentiële problemen

- ▶ Waterkwaliteit
- ▶ Ongewenste effecten buiten de grens van de natuurgebieden
- ▶ Blauwgroen netwerk veronderstelt ook ingrepen buiten natuurgebied (c.q. landbouwgebied)

Conclusies

- ▶ De extreme droogte van de afgelopen jaren is niet het probleem maar wel de **structurele verdroging uit het verleden én deze droogte**
- ▶ Natuur is een leverancier van water – **georganiseerde aanpak van hydrologische herstel is noodzakelijk**
- ▶ Hydrologisch herstel van natte natuur kan leiden tot
 - Herstel van biodiversiteit
 - Maatschappelijke co-benefits (reductie overstromingsschade, vergroten grondwaterreserves en uitvlakken van extremen ~buffercapaciteit/afvlakken curve
 - Klimaatmitigatie (o.a. via vastlegging CO2 in veen)
- ▶ Hydrologisch herstel binnen de strikte actuele omgrenzing van het natuurgebied in veel gevallen niet mogelijk